

in vocational work and related social functions in accordance with the specialty and level of qualification. Vocational education, as involved in the profession, solves a number of interrelated tasks:

The concept of "worldview" as a component of the multilevel structure of the worldview of the individual is defined. World perception as a pedagogical category is inherently integrative, as it is a means of describing and understanding personal, social, cultural, historical and educational phenomena, a multilevel structure that reflects the individual and socio-typological attitude to the external and internal world of man in the variability of forms and ways manifestation of this attitude.

Key words: personality, conscious, value attitude to the environment, work, world perception, labor activity, multilevel structure of the personality worldview.

УДК 37.371:81

Наталя Мукан

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID 0000-0003-4396-3408

Володимир Сулим

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0002-0896-7801

Тетяна Кучай

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово

ORCID ID 0000-0003-3518-2767

Олександр Кучай

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID 0000-0002-9468-0486

Наталія Рокосовик

Відкритий міжнародний університет розвитку

людини «Україна» м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-5588-8655

DOI 10.24139/2312-5993/2020.10/374-379

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто теоретичні основи навчання іноземної мови у школі. Вивчення іноземної мови передбачає розвиток і вдосконалення різних психічних процесів і здібностей учнів молодшого шкільного віку. Вивчення іноземної мови виховує особистість, здатну мислити й діяти у глобальних умовах, забезпечуючи тим самим входження України до світового економічного простору. Основною метою вивчення іноземної мови є формування й розвиток комунікативної культури школярів, навчання практичному опануванню іноземної мови.

Ключові слова: іноземна мова, комунікація, освіта, учень, учитель.

Постановка проблеми. Нині основними напрямками мовної освіти є удосконалення й поширення практики вивчення мов упродовж усього життя людини, підвищення ефективності мовної освіти, створення сприятливих умов для вивчення іноземних мов, залучення інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у навчальний процес (Корсун, 2015).

У закладах загальної середньої освіти зміст навчання іноземних мов охоплює три компоненти: 1) сфери, теми, ситуації спілкування; 2) мовний і мовленевий навчальний матеріал; 3) знання, навички й уміння (Панова, Адрейко, Тезікова та ін., 2010).

Іноземна мова як навчальна дисципліна й відповідно організація навчання іноземної мови має свою специфіку. З одного боку, іноземна мова є одним з навчальних предметів у системі освіти й підпорядковується законам загальної дидактики; з іншого боку – методологічна основа методики навчання іноземних мов має власні закономірності. Закономірності, що відображають специфіку процесу навчання іноземної мови, покладено в основу методів навчання, і таким чином ці закономірності стали методичними принципами. Методичні принципи виявляються в результаті переосмислення й перенесення законів, положень суміжних для методики навчання іноземних мов наук – педагогіки, лінгвістики, психології (Ящук).

Аналіз актуальних досліджень. Вивченню теоретичних основ навчання іноземної мови в середніх закладах займалися такі науковці, як П. Бабінська, Н. Басай, О. Бігич, Н. Бориско, І. Верещагіна, Л. Виготського, В. Куліш, Л. Калініна, Л. Зеня, Є. Маслико, С. Ніколаєва, О. Пасічник, В. Плахотник, Є. Полат, Т. Полонська, Ф. Рабинович, С. Рубінштейна, В. Редько, Г. Рогова, І. Самойлюкевич, Т. Сахарова, О. Соловова та ін.

Мета дослідження. Мета навчання іноземної мови в школі полягає в тому, щоб закласти основи володіння іноземною мовою в молодших школярів, тобто сформувати початки фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок і вмінь аудіювання, говоріння, читання та письма в межах програмних вимог.

Методи дослідження. Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Виклад основного матеріалу. Із набуттям позитивного досвіду у вивченні іноземної мови в гімназії в учнів виникає або розвивається інтерес і бажання до самоосвіти в галузі іноземних мов і культури.

Виховна мета навчання іноземної мови – формування позитивних особистісних якостей та рис характеру учнів дає їм змогу комфортно почуватися в іншомовному середовищі. Так, на уроках іноземної мови в гімназії вчитель має виховувати в учнів толерантність, відкритість, готовність до спілкування, повагу до народу, мову якого вивчають, та його культури, позитивне ставлення до іноземної мови як елемента культури народу й засобу передавання її іншим, почуття патріотизму – любові до своєї Батьківщини, що пов'язано з усвідомленням власної національної

ідентичності й готовністю представляти українську національну культуру в діалозі культур, доброзичливість, привітність, ввічливість, увагу та повагу до співрозмовника як складові культури спілкування. У процесі навчання іноземної мови учням прищеплюють естетичні й художні смаки, виховують загальнолюдські моральні цінності: доброту, гуманність, чуйність, порядність, старанність, волю, дисциплінованість у праці.

Освіта, виховання й розвиток учнів на уроках іноземної мови в гімназії забезпечуються шляхом добору навчального матеріалу (текстів для читання/аудіювання, мовленнєвих зразків, наочності, ситуацій спілкування); організацією освітнього процесу — постановкою проблемних завдань, застосуванням сучасних методів і прийомів навчання, створенням атмосфери, в якій учні почувалися б вільними висловлювати власні думки й почуття, погляди й оцінки щодо запропонованих тем спілкування. Цілі навчання іноземних мов конкретизовано у проміжних цілях на всіх етапах шкільного курсу, їх уточнення залежить також від специфіки навчального закладу (школа, гімназія, ліцей, коледж, дитячий центр дозвілля) (Панова, Адрейко, Тезікова та ін., 2010).

Сьогодні заклад освіти повинен прищеплювати інтерес до отримання знань, формувати прагнення учнів навчатися протягом усього життя, усіма сучасними засобами й методами розвивати комунікативні навички, вчити учнів ставити проблеми та вирішувати їх самостійно й у команді, що, у свою чергу, сприятиме професійній підготовці молоді та дозволить їй у подальшому житті бути більш конкурентоспроможною на ринку праці (Якобчук).

Специфіка предмету іноземної мови вимагає організації освітнього процесу таким чином, щоб кожен його учасник мав можливість активізувати пізнавальну й мовленнєву діяльність та отримати достатню мовну практику для формування необхідних навичок і вмінь, у тому числі шляхом використання інтерактивних технологій навчання, які, у свою чергу, дозволяють учасникам вступати в «живий» інтерактивний діалог із реальним партнером, а також забезпечують активний обмін повідомленнями між користувачем та інформаційною системою в режимі реального часу.

Основним призначенням іноземної мови як предмету галузі шкільного навчання є сприяння в опануванні учнями уміннями й навичками спілкуватися в усній і письмовій формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки в типових сферах і ситуаціях. Формування в учнів комунікативної компетентності є невід'ємною складовою структури змісту освіти, базою для якої є комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок.

Сучасна система навчання іноземних мов дає можливість застосовувати комунікативно-діяльнісний підхід до опанування мовами як важливим засобом міжкультурного спілкування.

Унікальність принципу мовленнєвої та розумової діяльності виявляється в реалізації параметру самостійності. Варто зазначити, що навчання повинно передувати розвитку, спиратися не лише на актуальні досягнення, але й на потенційні можливості учня під час вирішення нових пізнавальних і практичних завдань. Саме тому завдання на всіх етапах навчання мають бути мовленнєвого, творчого характеру, різного рівня проблемності та складності, з виконанням з боку учнів різноманітних дій (розумових, мовних, перцептивних тощо), необхідних для їх розв'язання.

Постійне залучення учнів молодшого шкільного віку до процесу практичного оволодіння іноземною мовою на основі мовленнєво-розумової діяльності збагачує мотивацію навчальної діяльності школярів, розвиває пізнавальний інтерес, зацікавленість не лише процесом, але й змістом навчання. Поступово приходить усвідомлення необхідності виконання навчальних завдань, почуття обов'язку, відповідальності. Чітко сформульоване учнем запитання, правильна коротка або розгорнута відповідь на запитання, логічно, послідовно, граматично правильно побудоване речення, коротка розповідь, зрозуміла для всіх, є діалогічною та монологічною формою навчання зв'язаного мовлення учнів (Чумак, Олійчук, 2012).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Вибудовування освітнього процесу з іноземної мови з урахуванням основоположних компонентів, що забезпечують функціонування дидактичної та методичної систем, сприяє гармонізації навчання, обумовлює логічне обґрунтування вибору навчальних методів, підвищує ефективність практичного здійснення навчальної діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність інноваційних підходів до викладання іноземних мов у гімназії залежатиме від бажання та здатності педагогів скористатися позитивним досвідом вітчизняних та іноземних учених і практиків щодо творчого підходу в навчанні, розуміння необхідності відмовитися від авторитарних і схоластичних методів. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на творчому підході, допомагають повністю розкрити потенціал учнів і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу (Сучасні підходи до навчання..., 2011).

ЛІТЕРАТУРА

Корсун, Г. О. (2015). Шляхи підвищення якості викладання англійської мови професійного спрямування в технічних університетах України. *Педагогічні науки: теорія, історія,*

інноваційні технології, 2, 343–349 (Korsun, G. O. (2015). Ways to improve the quality of professional English teaching in technical universities of Ukraine. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2, 343–349).

Панова, Л. С., Андрійко, І. Ф., Тезікова, С. В. та ін. (2010). *Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах*. К.: ВЦ «Академія» (Panova, L. S., Andriyko, I. F., Tezikova, S. V. and others. (2010). *Methods of teaching foreign languages in secondary schools*. К.: VC "Academy").

Ящук, О. В. *Теоретичні аспекти навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі*. Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1271> (Yashchuk, O. V. *Theoretical aspects of foreign language teaching in higher education*. Retrieved from: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1271>).

Якобчук, Г. І. *Методичні особливості навчання старшокласників англійської мови на профільному рівні*. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/50754/ (Yakobchuk, H. I. *Methodical features of teaching English to high school students at the profile level*. Retrieved from: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/50754/).

Чумак, Л. М., Огічук, Г. Й. (2012). *Комунікативний підхід до навчання іноземних мов учнів у початковій школі. Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном*: монографія, сс. 86-93 (Chumak, L. M., Ogiychuk, G. J. (2012). *Communicative approach to teaching foreign languages to students in primary school. Prospects for early learning of foreign languages in Ukraine and abroad*: monograph, p. 86-93).

Сучасні підходи до навчання іноземної мови, шляхи інтеграції школи та ВНЗ (2011). Матеріали II міжнародної конференції. Харків. Режим доступу: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1208> (*Modern approaches to foreign language teaching, ways of integration of school and university* (2011). Proceedings of the II International Conference. Kharkiv. Retrieved from: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1208>).

РЕЗЮМЕ

Мукан Наталья, Сулим Владимир, Кучай Татьяна, Кучай Александр, Рокосовик

Наталья. Коммуникативная деятельность учащихся младшего школьного возраста при изучении иностранного языка.

В статье рассмотрены теоретические основы обучения иностранному языку в школе. Изучение иностранного языка предполагает развитие и совершенствование различных психических процессов и способностей учащихся младшего школьного возраста. Изучение иностранного языка воспитывает личность, способную мыслить и действовать в глобальных условиях, обеспечивая тем самым вхождение Украины в мировое экономическое пространство. Основной целью изучения иностранного языка является формирование и развитие коммуникативной культуры школьников, обучение практическому овладению иностранного языка.

Ключевые слова: иностранный язык, коммуникация, образование, ученик, учитель.

SUMMARY

Mukan Natalia, Sulym Volodymyr, Kuchai Tetiana, Kuchai Olexandr, Rokosovyk Natalia. Communicative activity of primary school pupils in studying a foreign language.

The article deals with the theoretical basis of teaching a foreign language in a school. Learning a foreign language involves development and improvement of various mental processes and abilities of learners. The study of a foreign language brings up a person capable of thinking and acting in global conditions, thus ensuring the entry of Ukraine into

the world economic space. The main purpose of studying a foreign language is formation and development of a communicative culture of pupils, training for the practical mastery of a foreign language.

The aim of the study. The purpose of teaching a foreign language at school is to lay the foundations of foreign language proficiency in junior pupils, that is to form the beginnings of phonetic, lexical, grammar, and spelling skills, as well as listening, speaking, reading and writing skills within the program requirements.

Research methods: theoretical (analysis of philosophical, pedagogical, psychological literature).

The effectiveness of innovative approaches to teaching foreign languages in the gymnasium will depend on the desire and ability of teachers to take advantage of the positive experience of domestic and foreign scientists and practitioners about the creative approach to learning, the understanding of the need to abandon authoritarian and scholastic methods. Innovative methods of teaching foreign languages, which are based on a creative approach, help to fully disclose the potential of pupils and promote development and self-improvement of the educational and communicative process.

Key words: foreign language, gymnasium, education, pupil, teacher.

УДК 378.14 : 613

Ірина Пальшкова

Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського

ORCID ID 0000-0002-6710-5232

DOI 10.24139/2312-5993/2020.10/379-391

СТАН ПІДГОТОВЛЕНOSTІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню проблеми підготовленості майбутніх учителів початкових класів до здоров'язбережувальної діяльності. На підставі аналізу загальних теоретичних підходів до змісту здоров'язбережувальної діяльності подано авторську позицію щодо визначеного конструкта. Розглянуто структуру підготовленості майбутніх учителів початкових класів до здоров'язбережувальної діяльності, яка складається з мотиваційно-когнітивної, операційно-коригувальної та оцінно-рефлексивної складових із показниками, відповідно до яких було дібрано мануал діагностувальних методик.

Ключові слова: *майбутні вчителі початкових класів, здоров'язбережувальна діяльність, підготовленість, діагностика, складова, показники, констатувальний етап.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження пов'язана з вирішенням пріоритетних завдань системи освіти у вихованні молодого покоління в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та оточуючих як найвищої індивідуальної суспільної цінності. За останні десятиліття в Україні ведеться активна робота з оновлення й удосконалення змісту початкової освіти (Закон України «Про вищу освіту», концепція «Нова українська школа», національна програма «Здоров'я через освіту»). З огляду на це одним із стратегічних напрямів реформування системи початкової